

ALBEY'DEN GELEN BYZANTION

ANTİK KENTİ SUYOLU

BYZANTION ANTİK KENTİNDEN

DERLEME

MEHMET BİLDİRİCİ

Park Apartmanı Şişli İstanbul

27.01.2017

Suyolcu Cemal Kaya'ya katkılarından Dolayı Teşekkürler

BYZANTION KENTİ TARİHİ

Byzantion kenti geleneksel olarak M.Ö 776 yılında Byzans komutasında gelen Megaralılar tarafından kurulmuş bir Grek kentidir.

M.Ö 196 yılında Roma tarafından alınmıştır.

336 yılında İmparator Constantine tarafından yeni binalarla donatılarak CONSTANTINOPOLIS olarak Roma İmparatorluğunun doğudaki başkenti olmuş ve yeni başkent içinde kaybolmuştur.

Kapladığı alan aşağı haritada görülmektedir. Bugün bu alanda Sirkeci, Gülhane Parkı, Aya Sofya, Topkapı Sarayı ve Can Kurtaran yer almaktadır

2015 yılında "Cura Aquarum in Athens" isimli toplantıya katılmış ve 10 gün süren bu gezide Megara isimli kente uğramıştık. Birkaç nokta hariç antik kent tamamen toprak altındaydı. Bu arada bir yer altı sarnıcının incelenmesi sırasında Megara Kenti Belediye Başkanı bizi burada ziyaret etmişti. Ben İstanbul'da yaşıyorum kent ilk defa M.Ö 776 yılında Megaralılar tarafından kurulduğu söylenir. Bununla ilgili bir yazıt veya belge var mı? sorusuna olumlu bir yanıt veremedi.....

BYZANTION SUYOLU

Byzantion kentine ilk su getiren kişinin Roma İmparatoru Hadrianus (117-128) olduğu bilinir. Ancak bu su sisteminin neresi olduğu konusunda yeterli bilgiler bulunmamaktadır. Bunun Edirnekapı dışında bir pınardan getirilmiş olabileceği var sayılmaktadır.

ALİBEYKÖY SUYOLUNDA YERİNDE İNCELEME

Suyolları ile özel olarak ilgilenen Suyolcu Cemal Kaya ile yıllar önce tanışmıştım. Eski Osmanlı Su yapılarına özel merakı bizi bir araya getirmişti. Ara ara Pazar günleri araziye dolaşır bu tesisleri inceler temiz hava alırdık.

Kasım 2015 tarihindeki son gezimizde Cebeci köyünde eski Roma galerileri isimli galerileri görmüş fotoğraflamıştık. Elimde de Kazım Çeçen tarafından çizilmiş "KIRKÇEŞME SUYOLU" ile ilgili harita vardı. Aşağıda ekleyeceğim bu haritada fazla bir detay yoktu. Haritayı hangi kaynaktan aldığı da belirtilmiyordu. Sadece nokta nokta hat üzerinde "Geç Roma Galerileri" yazısı vardı.

Bu suyolunun başlangıcı Alibey Deresi'nin akış yönüne doğru sağ sahilinde derenin çıkış noktasına doğru gidiyordu. Alibey deresinin bir noktasından su alıyordu. Ama bunu şu anda kestirmek mümkün değildi, zira bu dere üzerine ALİBEYKÖY Barajı yapılmıştı.

Eski Izgara olarak gösterilen noktada Güzelce Kemerin güneyinde küçük dere (?) kendine katılan diğer küçük kollarla birlikte Alibey deresine katılıyordu. Bu dere üzerinde Büyük Izgara- Arpacı Kemer- Cebeciköy Kemer, Aziz Paşa Kemerinden geçerek GÜZELCE KEMER'DE KIRK ÇEŞME Sistemine katılıyordu. Bu sistemin başlangıcında taş ocakları tarafından bugün tamamen yok olan III. Ahmet bendi bulunuyordu.

Eski Izgara noktasında bu OSMANLI katmanı ile Alibeyköy antik suyolu kesişiyordu. Tarafımızdan alınan fotoğraflar Güzelce Kemer yakınında olan galeri girişinden alınmıştır. Bunlar üçgen çatılı galerilerdir. Tabanları kısmen dolu olduğu için yükseklikleri bilinmemekte, içinden bir insan yürüyecek boyuttadır.

GÜZELCE KEMER kritik bir noktadadır. Suyun kaynağına doğru gidildikçe Mağlova kemerinden Osmanlı yapısı BAŞHAVUZ'a gelinmektedir. Üzerinde Uzunkemer'in bulunduğu batı kolu ile üzerinde KOVUK Kemer'in bulunduğu Doğu kolu Baş Havuz'da birleşmektedir. Bu sistemin yerinde Roma döneminden su sistemleri ve kemerlerin olduğu bilinir ancak kullanılamaz duruma gelen bu sistem Kanuni Sultan Süleyman döneminde MİMAR SİNAN tarafından eski kemerlerde yenilenerek İstanbul bol suya kavuşturulmuştur

Geç Roma galerileri güneyde zikzaklar çizerek KUMRULU KEMERDE KIRKÇEŞME Suyolu ile birleşmektedir.

Bu noktadan itibaren paralel veya üst üste devam ederek UZUNKOLTUK Kemerine kadar devam etmektedir.

Daha sonra Küçükköy civarında gene Roma galerilerine rastlanmaktadır. Sonrası ise birbiri içine girerek sistem EYÜP Kubbesinden geçerek EĞRİKAPI Deposuna (34 m kotunda) ulaşmakta Haliç kıyılarından Ayasofya Kubbesine ulaşmaktadır.

MİMAR SİNAN KIRKÇEŞME SUYOLU

Batılı birçok yazar Mağlova Kemerine Jüstinien Kemer, Uzunkemer'e ise Constantin Kemer ismini vermişlerdir. Tüm sistemin Roma döneminde yapıldığını Sinan yaptıklarının temelden itibaren ciddi bir onarım olduğu görüşündedir. Sinan'dan önce bölgeyi gezen Petrus Gillius burada eski kemerler olduğundan söz eder.

Pek çok Türk yazar ise bu bölgedeki tüm kemerlerin temelden itibaren Sinan'ın eseri olduğu görüşündedir. Benim bölgede yaptığım araştırmalarda eğer Sinan temelden

yapsa civarda eski temellerin görüleceği inancıyla batılı yazarlara yakın bir görüşteyim.

Sonuç ve Kanaat: Alibeyköy'den gelen suyunun

- 1.. Kapalı galeriler ile gelişi, üzerinde hiç su kemeri olmaması
- 2.Hellenistik dönemde güvenlik açısından su kemerlerinin kullanılmaması
- 3.Galerilerin de Roma yapılarına benzememesi bakımında

Alibey'den gelen suyunun İstanbul'da ilk yerleşim olan BYZANTION kenti suyu olduğu kanısındayım.

ALİBEY DERESİNDEN GELEN SUYOLU GALERİLERİ

Galerilerin Giriş Tehlikeli Levhasına dikkat edilmeli

Yukarıda söz edilen Sultangazi Belediyesi uyarı yazısı

Galeri giriři engellenmiř

Galeriler

Galeriler

Galerilerin çok yakında Osmanlı Dönemi Su Yapısı

Kendiliğinden oluşmuş ve kullanılan bir çeşme

Bu incelemeleri birlikte yaptığımız Cemal Kaya

Teşekkürler Cemal Kaya

BYZANTION KENTİDEN GÖRÜNÜŞLER

Byzantion Kentinden Kalıntılar

Byzantion kentinden gelenler

Byzantion kentinden bugüne gelen

Gülhane Parkı

Gülhane Parkının dışından geçen Byzantion surları

Gülhane Parkı

Gülhane Parkında Tarihi Sarnıç

